

Placeringsriktlinje för investeringsfonden

KS2019/1055

Beslutad av kommunfullmäktige 2019-11-25 § 166.

1. Introduktion

1.1 Bakgrund och målformulering

Kommunens Investeringsfond syftar till att hålla betalningsberedskap för planerade investeringar. För att skapa en förutsägbarhet och säkerställa tillgängliga medel ska risknivån för portföljen vara väsentligt lägre jämfört med den långsiktiga medelsförvaltningen. Placeringarna ska också möjliggöra en god avkastning och en årlig real värdestegring med minst 1 procent sett över en rullande femårsperiod.

1.2 Riskhantering

För att minimera förvaltningsrisker ska kapitalförvaltningen tillämpa principen om diversifiering.

Diversifieringsprincipen används för att fördela en portföljs placeringar inom och mellan olika tillgångsslag/marknader i syfte att minska risken och/eller höja avkastningen i en portfölj.

1.3 Placeringsriktlinjens syfte

Denna placeringsriktlinje utgör ett regelverk för medelsförvaltningen och fungerar dessutom som en handbok i det dagliga arbetet för personer, inom och utanför kommunen, som arbetar med placeringarna i portföljen.

Placeringsriktlinjen ska löpande hållas uppdaterad, med hänsyn till aktuella förhållanden inom kommunen samt beaktande av utvecklingen på de finansiella marknaderna.

2. Organisation och ansvarsfördelning

2.1 Kommunfullmäktige

Det är kommunfullmäktiges ansvar att

1. förvaltningen sker i överensstämmelse med Kommunallagen 11 kap 2 - 3 §
2. fastställa målet för förvaltningen och den långsiktiga strategiska fördelningen mellan tillgångsslagen
3. besluta om vilka tillgångsslag som får användas i förvaltningen samt vilka etiska regler som ska gälla
4. fastställa riktlinjen för förvaltningen av investeringsfonden
5. besluta om vilka medel som ska förvaltas i investeringsfonden
6. besluta om när och vilka belopp som ska disponeras från investeringsfonden.

2.2 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen är formell medelsförvaltare och delegerar kommunfullmäktiges operativa förvaltningsuppdrag till internbanken. Kommunstyrelsen är ansvarig för strategiska frågeställningar.

Kommunstyrelsens ansvar omfattar:

1. avgöra om och vilka delar av portföljen som ska förvaltas externt respektive internt
2. beredning av placeringsriktlinjen och ta initiativ till revideringar
3. följa medelsförvaltningens utveckling via rapporteringen enligt avsnitt 5
4. försäkra att medel hålls tillgängliga för de utbetalningar som ska göras.

2.3 Internbankens ansvar

Det är internbankens ansvar att

1. tillsätta extern kapitalförvaltare och/eller investeringsrådgivare
2. utvärdera extern kapitalförvaltare och investeringsrådgivare
3. vara företrädare mot extern part
4. besluta om att avveckla extern förvaltare
5. vara ansvarig för uppdatering av aktuella limiter och riskbevakning av portföljen
6. rapportera aktuella limiter till kommunstyrelsen
7. vid varje tillfälle vara beredd att rapportera om portföljens exponering i relation till de fastställda limiterna i dessa riktlinjer till kommunstyrelsen
8. vid varje tillfälle vara beredd att rapportera extern respektive intern förvaltnings utveckling
9. månadsvis kontrollera att den totala portföljen följer angivna gränser för respektive tillgångsslag
10. rebalansera den totala portföljen i de fall gränsvärdena för respektive tillgångsslag under- eller överskrids
11. finansiella avtal och transaktioner sker inom ramen för dessa riktlinjer
12. svara för redovisningen av transaktioner i förvaltningen samt framtagande av underlag för rapportering
13. besluta om förvaltningsinriktning inom ramen för riktlinjen (t ex beslut om aktiv/passiv förvaltning, blandmandat eller specialistmandat)
14. utforma förvaltningsinriktning inom ramen för riktlinjen (t ex aktiv/passiv förvaltning, blandmandat eller specialistmandat)
15. Besluta om avkastningen från förvaltningen ska användas, i enlighet med avsnitt 2.5

Vidare kan internbanken vid plötsliga, oväntade marknadshändelser efter samråd med kommundirektören och kommunstyrelsens ordförande använda placerade medel som tillfällig likviditetsreserv/-förstärkning. Detta ska anmälas vid närmaste kommunstyrelsesammanträde och kommunstyrelsen ska fatta beslut om den fortsatta hanteringen.

2.4 Attestinstruktion och intern kontroll

Förutom ovanstående ansvarsfördelning gäller kommunens regler för delegationsbeslut, attest och intern kontroll.

2.5 Årlig avkastning

Från och med 2019 kan årlig avkastning användas till att förbättra kommunens finansnetto innevarande år/kommande åren med ett belopp som högst motsvarar kommunens kostnad för motsvarande lånebelopp. Motsvarande lånebelopp är lika med marknadsvärdet den sista december, med december 2018 som basår.

3. Placeringsriktlinjer

3.1 Förvaltningsfilosofi

Tillgångsförvaltningen ska utformas för att säkerställa en bra diversifiering inom och mellan de tillgångar som ingår i portföljen, i syfte att uppnå en effektiv riskspridning. För att skapa en förutsägbarhet och säkerställa tillgängliga medel ska risknivån för portföljen vara väsentligt lägre jämfört med den långsiktiga medelsförvaltningen.

3.2 Tillåtna tillgångsslag och riktlinjer

Portföljens medel får placeras i följande tillgångsslag

1. Räntebärande värdepapper inkl likvida medel och utlåning till kommunens helägda aktiebolag (3.2.1)
2. Aktier och aktierelaterade instrument (3.2.2)
3. Alternativa tillgångar (3.2.3)

3.2.1 Räntebärande värdepapper

Räntebärande värdepapper är en del av portföljens lågriskstillgångar som ska kunna användas för kortfristiga åtaganden. Två viktiga riskfaktorer finns, ränterisk och kreditrisk. Därtill finns även valutarisk och likviditetsrisk. Dessa ska dock i normalfallet begränsas/elimineras

Ränterisken är risken för förlust vid stigande räntor. Denna begränsas genom att portföljen ska ha en maximal duration på 5 år.

Kreditrisk definieras som risken att utfärdaren av ett finansiellt kontrakt inte fullgör sina förpliktelser, exempelvis inte betalar tillbaka nominellt belopp vid kontraktets förfall.

Kommunen skall hantera kreditrisken genom att investera i väldiversifierade fonder där de ingående räntebärande värdepappren huvudsakligen har en kreditrating motsvarande BB eller bättre.

Innehav i räntebärande värdepapper noterad i annan valuta än SEK ska valutasäkras.

3.2.2 Aktier och aktierelaterade instrument

Vid investeringar i aktier ska allmänt vedertagna principer om diversifiering inom och mellan olika aktiemarknader beaktas.

Investering ska i huvudsak ske i börsnoterade aktier genom fonder med legala krav på diversifiering. Med börsnoterade aktier avses aktier som är föremål för regelbunden handel på auktoriserad marknadsplats öppen för allmänheten och under tillsyn av Finansinspektionen eller motsvarande utländsk myndighet (behörigt organ).

En enskild emittent får inte utgöra mer än 10 % av den totala aktieportföljen.

Aktieinnehav noterad i utländsk valuta valutasäkras normalt inte.

3.2.3 Alternativa tillgångar

Syftet med alternativa tillgångar är dels att få exponering mot absolutavkastande strategier, dels att skapa riskspridning i portföljen i syfte att minska den totala risken och höja den riskjusterade avkastningen. Kommunen ska, som en generell regel, eftersträva en god diversifiering genom att investera i flera olika marknader, strategier och förvaltare.

Inriktningen för de investeringar som görs är att de ska:

- Uppvisa låg korrelation till traditionella aktieplaceringar
- Ha en förväntad positiv avkastning och en historisk risknivå (mätt som volatilitet) som är lägre än aktiemarknaden.

Med alternativa tillgångar avses t ex absolutavkastande fonder.

Investeringar i alternativa tillgångar ska, så långt det är möjligt, ske i fonder för att minimera administrationen och de operativa riskerna.

Investeringar i hedgefonder får endast göras genom fond-i-fondlösningar.

Innehav noterad i annan valuta än SEK valutasäkras i normalfallet.

3.3 Allokering

Normalportföljen anger den totala portföljens strategiska, långsiktiga fördelning mellan tillgångsslag. Vid beräkning av vikterna skall tillgångarnas aktuella marknadsvärde utgöra utgångspunkt. Fördelning (uttryckt i SEK och procent) skall gälla totalt för portföljen.

	Min	Normal	Max
Räntor och alternativa tillgångar	20	80	100
<i>Räntebärande värdepapper</i>	0	50	80
<i>Alternativa tillgångar</i>	0	30	40
<i>Kassa</i>	0	0	10
Aktier	0	20	40
<i>Svenska aktier</i>	0	10	30
<i>Utländska aktier</i>	0	10	30

Taktisk allokering innebär kortfristiga avvikelser från normalportföljen. Det finns två alternativ för hanteringen av den taktiska allokeringen:

1. Passiv taktisk allokering: Portföljvikterna rebalanseras tillbaka till normalvikter vid vissa förutbestämda tidpunkter, exempelvis årsvis, samt om limiter överskrids
2. Aktiv taktisk allokering: Portföljvikterna justeras löpande i syfte att tillvarata möjlighet till meravkastning och/eller minska på risken för att skydda portföljen för eventuella värdeminskningar

Vid val av aktiv taktisk allokering kan extern rådgivare eller förvaltare anlitas för sådan tjänst. Val av strategi för taktisk allokering kan variera över tiden.

3.4 Övriga riskbegränsningar

3.4.1 Motparter

Godkända motparter vid transaktioner med portföljernas noterade tillgångar är:

- Institut som har Finansinspektionens tillstånd för utförande av order avseende finansiella instrument på kunders uppdrag.
- Annan svensk juridisk person som enligt lag eller förordning har tillstånd för handel med finansiella instrument för annans räkning i eget namn.
- Utländska institutioner som har tillstånd liknande det som anges i ovanstående punkter och som står under tillsyn av myndighet eller annat behörigt organ.

Vid investeringar i strukturerade OTC-instrument, private placements eller motsvarande skall dessa genomföras via etablerade finansiella institutioner med hög kreditvärdighet.

3.4.2 Förvaltare

Kommunen ska placera kapitalet i fonder. Fondförvaltare skall ha erforderliga tillstånd från Finansinspektionen.

Utländsk förvaltare skall ha tillstånd motsvarande de som anges ovan och stå under tillsyn av myndighet eller annat behörigt organ.

3.4.3 Förvar

Portföljernas tillgångar skall förvaras hos:

1. Institut som har Finansinspektionens tillstånd att ta emot värdepapper för förvaring.
2. Utländska institutioner som har tillstånd motsvarande det som anges i punkt 1 och som står under tillsyn av myndighet eller annat behörigt organ.

Andelar i investeringsfonder registreras dock normalt hos fondbolaget utan leverans till institut.

3.4.4 Belåning

Kommunen får ej belåna portföljens tillgångar med undantag för sådan belåning som följer av handel med derivatinstrument samt för sådan tillfällig belåning som följer av gällande likvidschema i samband med värdepappersaffärer.

3.4.5 Aktielån och blankning

Aktielån är tillåtet om det sker på för branschen sedvanliga villkor och säkerhetskrav. Blankning av lånade aktier får inte ske, annat än av anlita hedgefond eller förvaltare inom ramen för dess normala investeringsverksamhet, fondbestämmelser och avtal.

3.4.6 Valutarisk

Värdet av placeringar i utländska valutor sjunker i värde vid försvagning av placeringsvalutan, eller vid en förstärkning av den svenska valutan. Utländska aktieinnehav valutasäkras normalt inte. Räntheplaceringar och alternativa tillgångar skall i normalfallet vara valutasäkrade.

3.4.7 Likviditetsrisk

Likviditetsrisk innebär att ett finansiellt instrument eller annan tillgång inte kan avyttras eller förvärvas vid avsedd tidpunkt utan större prisreduktion eller att transaktionen medför stora kostnader. Likviditetsrisken förekommer främst i icke-standardiserade finansiella instrument som inte är föremål för börshandel eller clearing via clearingorganisation.

Kommunens tillgångar ska i huvudsak vara noterade, det vill säga vara föremål för regelbunden handel på börs eller annan reglerad marknadsplats som är öppen för allmänheten och som står under tillsyn av tillsynsmyndighet. Här avses även fonder som huvudsakligen investerar i noterade bolag och som är föremål för frekvent handel.

Alternativa tillgångar ska i normalfallet kunna avyttras inom tre månader.

3.4.8 Derivatinstrument

Kommunen skall inte vara motpart i finansiella derivatavtal.

4. Etik och hållbar utveckling

Kommunen vill verka för en hållbar samhällsutveckling och strävar efter att kombinera god avkastning och hållbara placeringar. Kommunen utgår därför från nationella beslut avseende lagar och regler som rör en hållbar samhällsutveckling och att kommunens alla motparter efterlever dessa. Det innebär att direkta placeringar endast får göras i företag som på ett trovärdigt sätt visar att de kan hantera sina etiska, miljömässiga och sociala risker och som förmår att ta vara på de affärsmässiga möjligheterna i detta arbete och som driver utvecklingen framåt.

Kommunen undviker att investera i företag vars huvudverksamhet är utvinning och försäljning av icke förnybara energikällor. Kommunen undviker också investeringar i företag som tillverkar, utvecklar, lagrar eller underhåller vapen eller vitala vapendelar i strid med internationella vapenkonventioner såsom de som reglerar anti-personella minor, klustervapen samt kemiska och biologiska vapen. Investeringar görs inte heller i länder som är föremål för, av Sverige sanktionerad, handelsblockad av FN eller EU.

Placeringar ska ske utifrån god etik och innebär att kommunen tar avstånd från bestickningar och mutor, prostitution, pornografi, narkotikaverksamhet, barnarbete, diskriminering och segregation. En god etik förutsätter att företagen följer internationella normer för företag gällande miljö, mänskliga rättigheter, arbetsrätt och korruption. Exempel på sådana normer är:

- FN:s konventioner om mänskliga rättigheter inklusive FN:s Barnkonvention* vilka bland annat innebär att företag ska respektera och understödja skyddet för mänskliga rättigheter och barns rättigheter samt tillse att det egna företaget inte medverkar till kränkningar av dessa rättigheter.
- FN:s Global Compact*, som innehåller 10 principer för företag rörande mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö samt mutor och korruption.
- ILO:s kärnkonventioner*, vilka bland annat innebär att företag ska verka för anställdas rätt att organisera sig och förhandla kollektivt, att eliminera all former av tvångsarbete och barnarbete och att motverka olika former av diskriminering i arbetslivet.
- OECD:s riktlinjer för multinationella företag*, som innehåller riktlinjer för företag rörande mänskliga rättigheter, informationsgivning, anställda, miljö, korruption, konsumentintressen, vetenskap och teknik, konkurrens samt beskattning.
- Internationella miljökonventioner, vilka bland annat innebär att miljökonsekvenserna av ett företags produktion, distribution av varor eller tjänster, råvaruutvinning, användning av företagens produkter samt tillvaratagandet av uttjänsta produkter och produktionsanläggningar skall bedömas.

Vid placering i externa fonder krävs att fondernas investeringsinriktning i allt väsentligt stämmer överens med kommunens mål kring hållbarhet.

5. Uppföljning och rapportering

5.1 Inriktning för uppföljningen

Uppföljningens syfte är att löpande hålla sig informerad om portföljens resultat, förändringar i sammansättningen av tillgångar samt förändringar i risknivå.

Det är av yttersta vikt att alla parter är medvetna om att alla placeringar genomgår cykler, varför det kommer att finnas tidsperioder när placeringsmålet ej uppfylls eller när enskilda förvaltare misslyckas med att nå sina förväntade avkastningsmål. Förvaltaren har som mål att uppnå avkastningsmålet över en tvåårsperiod.

5.2 Förvaltningsrapport

Internbanken ska månadsvis, sammanställa en rapport över förvaltningsutfallet. Rapporten ska löpande skickas till kommunstyrelsen. Förvaltningsrapporten ska minst innehålla följande:

- Aktuell värdering av tillgångar
- Tillgångsportföljens totala avkastning under perioden, under året och sedan start.
- Procentuell fördelning på olika tillgångsslag.
- Utvärdering av delportföljer/förvaltare mot jämförelseindex, med tillämpning av vedertagna nyckeltal och riskmått
- Utvärdering av totalportföljen i förhållande till normalportfölj

5.3 Årsrapport

Internbanken sammanställer en årsrapport inkl uppföljning av etik/hållbarhetsarbete som distribueras till kommunstyrelse & kommunfullmäktige. I årsrapporten görs även en genomgång av dessa riktlinjer för att utvärdera behovet av att uppdatera dem. Vid detta tillfälle utvärderas, i förekomna fall, kommunens externa förvaltare och deras prestation. Vid samma tillfälle ska även eventuell intern förvaltning utvärderas av kommunstyrelsen.

5.4 Utvärdering av delportföljer/ förvaltare

Förvaltningsresultatet ska utvärderas mot relevanta index som mäter utvecklingen på de marknader där investeringar görs. I tabellen anges relevanta index för delportföljerna.

Tillgångsslag	Index
Svenska aktier	Six Portfolio Return Index eller motsvarande
Utländska aktier	MSCI World NDR eller motsvarande
Övrigt	SSVX90D + 2%

Totalportföljen ska jämföras med ett sammanvägt index av ovanstående delindex. Sammanvägningen baseras på 10% svenska aktier och 10% utländska aktier och 80% övrigt (Räntor och Alternativa tillgångar).

ORDLISTA

Aktielån	Aktielån genomförs i syfte för att spekulera i fallande aktiepris, d v s aktien lånas och säljs för att vid en senare tidpunkt köpa tillbaka den och returnera lånet.
Alternativa placeringar	Alternativa placeringar utgörs av tillgångsslag som inte tillhör de traditionella dvs aktier och räntebärande värdepapper, ex fastigheter, hedgefonder, råvaror.
Aktiv förvaltning	Förvaltningen avviker från index i ett försök att överträffa detta. Se även passiv förvaltning.
Blandmandat	Förvaltningen avser flera tillgångsslag (aktier och räntor) och förvaltaren försöker allokera mellan dessa. Se även specialistmandat.
Blankning	Att sälja ett lånat värdepapper (ofta i spekulation på fallande priser)
Duration	Kan beskrivas som den räntebärande portföljens vägda genomsnittliga återstående löptid. Durationen bestäms av obligationernas och kupongernas återstående löptid, kupongernas storlek samt räntenivån. Ju högre värde desto mer känslig är portföljen för förändringar i marknadsräntan. Durationen för en sk nollkupongsobligation är lika med dess löptid och för en kupongobligation lägre än dess löptid.
Diversifiering	Ett grundläggande begrepp i modern portföljteori. Bygger på att den samlade risken när två tillgångar läggs ihop är mindre än summan av riskerna i de enskilda tillgångarna var för sig. Genom att placera kapitalet i fler olika tillgångar och hos förvaltare med olika förvaltningsstil erhålls diversifiering, d v s riskspridning.
Exponering	Det värde, uttryckt i kronor eller i procent av den totala portföljen, som förändras p g a förändringar i kursen/räntan på ett värdepapper.
Hedgefond	Ett samlingsbegrepp för många olika typer av förvaltningsinriktningar, med vissa gemensamma drag: Absoluta avkastningsmål, låg korrelation till traditionella tillgångar (aktier, räntebärande värdepapper) och mycket vida, okonventionella placeringsregler (belåning, derivat, korta positioner). Bidrar till diversifiering i en portfölj.

Index, jämförelseindex	Mått på en marknads eller delmarknads värde, t ex SIX Portfolio Return Index (svenska aktier) och Handelsbanken All Bond (svenska nominella räntor).
Investeringsfond	Fond som förvaltar aktier och andra värdepapper och som administreras av särskilt fondbolag. Fonden ägs av andelsägarna, vilket betyder att förvaltaren inte under några omständigheter kan använda fondens tillgångar för att täcka förluster i förvaltarens verksamhet. En fond som är registrerad i Sverige står under Finansinspektionens tillsyn och följer den svenska fondblagstiftningen. Inom EU finns ett särskilt direktiv som gäller fondverksamhet (UCITS). Det gör att fondblagstiftningen i de olika EU-länderna i stort överensstämmer. I länder utanför EU kan det dock finnas stora avvikelser i regelverken. Det finns två typer av investeringsfonder, specialfonder och värdepappersfonder. Specialfonder har friare placeringsbestämmelser, och vänder sig oftast till professionella investerare (hedgefonder är oftast specialfonder). Värdepappersfonder styrs av EUs UCITS-direktiv.
Likvida medel	Likvida medel definieras som kassamedel, medel på depåkonto, bankräkning, dagsinlåning, specialinlåning samt sådana kortfristiga räntepapper som förvärvats i syfte att utgöra en likvid placering.
Likviditet	Mått på omfattningen av handeln, eller omsättningen, i ett instrument eller på en marknad. Även benämning för kassamedel.
Likviditetsrisk	Risken att inte kunna erhålla likvida medel när man så önskar. Likviditetsrisken är således kopplad till kostnaderna för att omvandla placeringar till likvida medel.
Likvidschema	När ett värdepapper omsätts finns i normala fall standardiserade tidpunkter mellan avslutsdag och likviddag.
Nollkupongare	Fastförräntat obligations- eller förlagslån som emitteras utan kupongränta. Denna ackumuleras i stället och utbetalas vid lånets inlösen. Till skillnad från vanliga lån garanteras härigenom den angivna avkastningen. För vanliga lån måste kupongen återinvesteras till gällande marknadsränta.
Obligation	Skuldebrev med löptid (ursprungligen) över ett år.
Onoterat	Onoterade tillgångar som inte handlas på börs. Avser det aktier kallas det vanligtvis för Private Equity.
Passiv förvaltning	Förvaltningen eftersträvar att följa index så nära som möjligt. Index är dock kostnadsfritt medan förvaltning är förknippat med kostnader.
Private Equity	Private Equity används synonymt för onoterade aktier
Rating, ratingkategorier	En rating är en relativ bedömning av en emittents förmåga att i tid infria sina betalningsförpliktelser. En rating avser i regel ett givet låneprogram eller annan given skuldförpliktelse och är en uppskattning av kredittagarens förmåga till en tidsmässigt korrekt återbetalning av emitterat papper i programmet. En rating kan dock även avse en viss emittents förmåga att fullgöra alla sina betalningsförpliktelser. Internationellt förekommer rating bland annat från Moody's och Standard & Poor's.
Specialistmandat	Förvaltningen avser förvaltare som fokuserar på specifikt område ex svenska akter eller globala aktier etc.
Standardavvikelse	Statistiskt mått på hur kraftigt värdet på en tillgång (värdepapper, portfölj) eller en marknad fluktuerar över tiden (även kallat volatilitet).
Teckningsoptioner	Optioner som ges ut i samband med optionslån och som innebär rätt att delta i en framtida nyemission av aktier.
Termin	Ömsesidigt förpliktande avtal mellan två parter om köp och försäljning av en viss mängd av en viss vara med likvid vid en bestämd framtida tidpunkt. Exempel på sådan termin är aktie-, ränte- och indextermin.

Tillgångsslag

Räntebärande värdepapper och aktier är två exempel på tillgångsslag.

Valutarisk

Risken att tillgångar noterade i utländsk valuta faller i värde mätt i egen valuta p g a att den egna valutan stiger/utländska valutan faller.